

KLAUDIA JÓŹWIAK

ORCID: 0009-0007-6945-6822

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

E-mail: klajoz@amu.edu.pl

50 LAT TROSKI, DIAGNOZY, WSPARCIA – ROZWÓJ PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ W SWARZĘDZU JAKO ODPOWIEDŹ NA ZMIENIAJĄCE SIĘ POTRZEBY EDUKACYJNE I SPOŁECZNE (1975–2025)¹

WPROWADZENIE

W artykule podjęto analizę rozwoju Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu w latach 1975–2025. Skoncentrowano się przy tym na zmianach w zakresie pełnionych funkcji, form wsparcia oraz strategii odpowiadania na zmieniające się potrzeby lokalnej społeczności. Wskazany okres obejmuje 50 lat działalności placówki, co stanowi punkt wyjścia do oceny postępów działań na przestrzeni lat. W ujęciu diachronicznym poddano ocenie kluczowe etapy rozwoju instytucji, z uwzględnieniem wpływu reform oświatowych i przemian społeczno-kulturowych.

Celem artykułu jest ukazanie genezy i dynamiki rozwoju Poradni oraz analiza jej dostosowań do potrzeb dzieci, młodzieży, rodzin oraz środowiska edukacyjno-społecznego. Podkreślono również rolę Poradni jako stałego elementu lokalnego systemu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oraz jej znaczenie w szerszym kontekście społeczno-edukacyjnym.

Praca ma charakter monografii historyczno-pedagogicznej, z wykorzystaniem metody analizy dokumentacji źródłowej. Badania koncentrują się na zjawiskach wychowawczych i edukacyjnych rozpatrywanych w perspektywie ich historycznej przemiany, z uwzględnieniem wpływu zmian społecznych i kulturowych. Analizo-

¹ Artykuł jest częścią pracy dyplomowej pt. *Geneza, rozwój oraz obecne kierunki działań Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu (1975–2023)*, którą autorka przygotowała pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Justyny Gulczyńskiej. Tekst został przedręgowany i uaktualniony.

wane fakty i wydarzenia osadzone zostały w szerszej perspektywie dziejowej, co pozwala uchwycić ich znaczenie jako części złożonych procesów rozwojowych. Zastosowanie metody historyczno-pedagogicznej sprzyja lepszemu zrozumieniu współczesnych wyzwań w dziedzinie wychowania i edukacji poprzez odniesienie ich do uwarunkowań historycznych (Miśkiewicz, 1974). Ponadto monografia jako forma narracji o charakterze naukowym umożliwia nie tylko rekonstrukcję faktów, ale także interpretację znaczeń nadawanych wydarzeniom i działaniom przez osoby zaangażowane w badane zjawisko. Przeprowadzone analizy opierają się na wieloaspektowym podejściu badawczym, uwzględniającym zarówno studium dokumentacji i źródeł archiwalnych, jak i relacje uczestników życia danej instytucji (Pilch i Bauman, 2001).

Zebrane materiały źródłowe zostały poddane wstępnej klasyfikacji oraz krytyce wewnętrznej i zewnętrznej. Umożliwiło to ocenę ich autentyczności, wiarygodności i przydatności badawczej. Dla przejrzystości narracji zastosowano periodyzację dziejów Poradni, dzieląc jej historię na kluczowe etapy rozwoju. Taka struktura ułatwia analizę ciągłości i zmian w funkcjonowaniu placówki na przestrzeni lat (Miśkiewicz, 1974).

Źródła zastane uzupełniono danymi pozyskanymi ze źródeł wywołanych, jakimi były wywiady przeprowadzone z byłymi i obecnymi pracownikami Poradni. W pracy powołano się na akty prawne, w tym rozporządzenia, zarządzenia, ponadto wykorzystano literaturę przedmiotu.

Przedstawiony w niniejszym artykule problem badawczy brzmi: Jak rozwijała się działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby edukacyjne i społeczne w ciągu 50 lat jej funkcjonowania (1975–2025)?

Poradnictwo w Polsce zaczęło rozwijać się na przełomie XIX i XX wieku (Bohdanowicz, 1980). Był to istotny okres, często wspominany przez wielu Polaków. Początkowo poradnie były powoływane przez szkoły, izby rzemieślnicze oraz cechy (Włodek-Chronowska, 1980). W związku ze zwiększonym zainteresowaniem tematyką poradnictwa zawodowego w 1915 roku, w Warszawie, przy Towarzystwie „Patronat nad Polską Młodzieżą Rzemieślniczą i Przemysłową” została utworzona pierwsza poradnia zawodowa (Rogowska, 1999). Jej działalność obejmowała instruktaż zawodowy dla młodzieży oraz ich rodziców w celu wsparcia ich w podejmowaniu decyzji dotyczących wyboru ścieżki kariery (Włodek-Chronowska, 1980).

W 1957 roku z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci powstały poradnie społeczno-wychowawcze, których głównym celem była realizacja zadań opiekuńczych i wychowawczych (Zakościelna, 1980). Kolejny etap rozwoju systemu wsparcia miał miejsce w 1964 roku, kiedy zintegrowano poradnie zawodowe z opiekuńczo-wychowawczymi, tworząc poradnie wychowawczo-zawodowe

(Zarządzenie Ministra Oświaty..., 1964). Celem tej reorganizacji było usprawnienie działań diagnostycznych, doradczych i wychowawczych w ramach jednego, bardziej zintegrowanego systemu wsparcia (Skałbana, 2015).

Następna znacząca zmiana miała miejsce w 1993 roku, kiedy to, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 czerwca 1993 roku, powołano publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz inne poradnie specjalistyczne (Rozporządzenie..., 1993). To właśnie wówczas wykształcił się docelowy model poradni funkcjonujących w obecnym kształcie. Proces ten świadczy o ewolucji poradnictwa, które stopniowo odchodziło od funkcji usługowej na rzecz szkoły, koncentrując się coraz bardziej na udzielaniu wsparcia rodzinie jako podstawowej jednostce wychowawczej i rozwojowej młodego pokolenia. Praca z rodziną oraz działania na rzecz jej wzmocnienia stały się priorytetowymi obszarami interwencji społecznych, edukacyjnych, politycznych i ekonomicznych (Skałbana, 2015).

Przemiany organizacyjne po 1993 roku doprowadziły do dalszego umacniania roli poradni psychologiczno-pedagogicznych w systemie edukacji. Przykładem instytucji, która nieprzerwanie realizuje misję wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu, obchodząca w 2025 roku jubileusz 50-lecia swojej działalności.

ORGANIZACJA I ROZWÓJ INSTYTUCJI PORADNICTWA W SWARZĘDZU

Początki działalności Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu sięgają lat 70. XX wieku. Jednostka ta funkcjonowała początkowo jako Miejska Poradnia Wychowawczo-Zawodowa, mająca swoją siedzibę w Szkole Podstawowej nr 2 w Swarzędzu przy ulicy Polnej 21. Na potrzeby Poradni wydzielono trzy gabinety, sekretariat oraz poczekalnię o łącznej powierzchni 50 m². Nadzór pedagogiczny nad działalnością Poradni sprawowała wówczas Wojewódzka Poradnia Wychowawczo-Zawodowa w Poznaniu. Pierwszym dyrektorem placówki została psycholog Odon Sadowska-Gołaska (*Biuletyn okolicznościowy*, 2005).

Przełomowym momentem w historii Miejskiej Poradni Wychowawczo-Zawodowej w Swarzędzu był rok 1990, kiedy to placówka otrzymała nowy, specjalnie zaprojektowany lokal. Nowa siedziba została zlokalizowana w piwnicy Szkoły Podstawowej nr 4 na osiedlu Kościuszkowców 4 w Swarzędzu. Obejmowała ona pięć przestronnych gabinetów, sekretariat, poczekalnię oraz dwa sanitariaty, a jej powierzchnia zwiększyła się o 150 m². Nowe warunki lokalowe oraz rozwijająca się kadra specjalistów umożliwiły intensywny rozwój działalności, obejmującej diagnozę, profilaktykę, terapię i doradztwo zawodowe (*Biuletyn okolicznościowy*, 2005).

W 1993 roku Poradnia została przekształcona w Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną. Wizytacja kuratora w 1995 roku zaowocowała oceną działalności placówki jako szczególnie się wyróżniającej, a długoletnia dyrektor, Odon Sadowska-Gołaska, została uhonorowana Nagrodą Ministra Edukacji Narodowej (*Biuletyn okolicznościowy*, 2005).

W wyniku reformy administracyjnej Poradnia znalazła się pod nadzorem powiatu poznańskiego, który stał się jej organem prowadzącym. Organizacyjnie placówka nadal obsługiwała przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazjalne z terenu miasta i gminy Swarzędz, natomiast szkoły ponadgimnazjalne pozostawały w gestii powiatu (*Biuletyn okolicznościowy*, 2005).

W 1999 roku, w wyniku decyzji organizacyjnej Zarządu Powiatu Poznańskiego, dokonano przekształceń w strukturze terytorialnej świadczenia usług pomocowych. W ramach wdrożonych rozwiązań instytucjonalnych Poradnia przejęła trzy filie – zlokalizowane w Murowanej Goślinie, Czerwonaku oraz Pobiedziskach wraz z zatrudnioną tam kadra. Każda z wymienionych placówek dysponowała zespołem specjalistów w składzie: dwóch psychologów, jeden pedagog oraz pół etatu pracownika administracyjnego. Działanie to miało na celu zapewnienie ciągłości i spójności usług diagnostycznych, terapeutycznych oraz doradczych na obszarze powiatu, przy jednoczesnym zachowaniu lokalnej dostępności świadczonych form wsparcia. We wrześniu 2000 roku powołano dodatkowo filię w Kostrzynie Wielkopolskim, w której utworzono trzy etaty pedagogiczne (*Biuletyn okolicznościowy*, 2005).

Kierownictwo filii w Murowanej Goślinie objęła Teresa Adamska-Handl. Placówka koncentrowała się głównie na działaniach profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem promocji czytelnictwa wśród dzieci. Za aktywne uczestnictwo w upowszechnianiu idei codziennego, głośnego czytania najmłodszym filia została dwukrotnie wyróżniona w ramach ogólnopolskiej kampanii społecznej *Cała Polska czyta dzieciom*. Inicjatywa ta miała na celu wspieranie rozwoju emocjonalnego, intelektualnego i społecznego dzieci poprzez systematyczne czytanie im przez rodziców, nauczycieli oraz wychowawców. Pracownicy tej placówki byli także członkami szkolnego zespołu profilaktycznego. Filia w Murowanej Goślinie organizowała również zajęcia dla dzieci o opóźnionym rozwoju. Dla najmłodszych, w wieku przedszkolnym, realizowano programy z zakresu kinezylogii edukacyjnej. Pracownicy angażowali się również w cykl zajęć adaptacyjnych oraz w grupy samopoznania (Błachnio, 2005).

Filią w Czerwonaku kierowała psycholog Danuta Lidzińska-Nowaczyk. Poradnia ta na początku była częścią Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Poznaniu. Realizowała różnorodne formy działalności, zarówno w siedzibie Poradni, jak i w placówkach zewnętrznych, takich jak szkoły. W ramach swojej oferty prowadziła terapię pedagogiczną dla dzieci z trudnościami w nauce, zajęcia dla

dzieci z nadpobudliwością psychoruchową, a także warsztaty dla rodziców oraz młodzieży przygotowującej się do wejścia na rynek pracy (Błachnio, 2005).

W Pobiedziskach funkcję kierowniczą objęła Maria Kowalczyk. Filia rozpoczęła swoją działalność w nowoczesnym, odnowionym budynku, który był odpowiednio wyposażony. Pracownicy placówki regularnie uczestniczyli w różnorodnych szkoleniach, nieustannie podnosząc swoje kwalifikacje, aby zapewnić rzetelność przeprowadzanych diagnoz. Dzięki wysokim umiejętnościom kadry klienci mogli liczyć na profesjonalną pomoc i poczucie bezpieczeństwa. Istotnym atutem placówki stało się także wczesne wspomaganie rozwoju. W ramach działań wspierających rozwój dzieci z niepełnosprawnościami wdrożono program opieki logopedycznej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci z zespołem Downa oraz mózgowym porażeniem dziecięcym. Istotnym elementem tego przedsięwzięcia była intensyfikacja współpracy z rodzicami oraz kadrami pedagogicznymi, realizowana poprzez organizację szkoleń i warsztatów poświęconych metodom oraz technikom stymulacji rozwoju dziecka (Błachnio, 2005).

Kierownikiem filii w Kostrzynie Wielkopolskim została Adriana Jankowska. Filia specjalizowała się w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym oraz wczesnoszkolnym. W ramach swojej działalności Poradnia oferowała zajęcia z kinezylogii edukacyjnej, stosując metodę Dennisona (Błachnio, 2005).

Rozwój swarzędzkiej Poradni był w tym okresie intensywny i opierał się na konsekwentnej rozbudowie zespołu specjalistów oraz poszerzaniu form wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. W 2004 roku Poradnia została objęta procedurą zewnętrznego mierzenia jakości pracy instytucji oświatowych, realizowaną pod auspicjami Wielkopolskiego Kuratora Oświaty. W wyniku tej ewaluacji placówka otrzymała szczegółowy raport diagnostyczny, którego analiza wykazała wysoki stopień realizacji obowiązujących standardów jakościowych oraz skuteczność prowadzonych działań w obszarze wsparcia dzieci, młodzieży i rodzin (*Biuletyn okolicznościowy*, 2005).

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu aktywnie uczestniczyła w programie profilaktyki dysortografii *Olimpiada Corrida*, którego celem było zapobieganie specyficznym trudnościom w pisaniu oraz wsparcie dzieci, u których trudności te zostały już zdiagnozowane. Program realizowano we wszystkich szkołach miasta i gminy Swarzędz, a jego zwieńczeniem były cykliczne olimpiady ortograficzne (Błachnio, 2005).

Pracownicy Poradni uczestniczyli w pracach zespołu interdyscyplinarnego, ukierunkowanego na wypracowanie systemowych form wsparcia dla rodzin we współpracy z instytucjami takimi jak policja, sąd, opieka społeczna oraz szkoła (Błachnio, 2005).

W roku szkolnym 2002/2003 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu oferowała wsparcie w formie terapii rodzinnej oraz indywi-

dualnych zajęć specjalistycznych, skierowanych do wybranej grupy dzieci. W ramach tej oferty realizowano m.in. terapię logopedyczną, pedagogiczną, rewalidacyjną oraz psychoterapię. W obszarze terapii zaburzeń emocjonalnych – takich jak lęki, nerwica szkolna, trudności psychosomatyczne czy zaburzenia w relacjach rówieśniczych – działania prowadzone były zarówno na terenie Poradni, jak i w placówkach oświatowych. Dodatkowo organizowano zajęcia grupowe dla nauczycieli i pedagogów, w tym m.in. zespół samokształceniowy dla pedagogów szkolnych oraz nauczycieli klas pierwszych gimnazjum. Spotkania te koncentrowały się na tematyce efektywnej komunikacji, rozwiązywania problemów wychowawczych, orientacji szkolnej, problematyce okresu dorastania oraz ustalaniu zasad funkcjonowania klasy (Oferta Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu, 2002).

W 2011 roku stanowisko dyrektora Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu objęła Adriana Jankowska-Semik, kierująca wcześniej filią w Kostrzynie Wielkopolskim. Nieprzerwanie pełni tę funkcję do dziś, skutecznie zarządzając Poradnią i rozwijając jej ofertę w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby społeczności lokalnej.

W 2012 roku placówka uzyskała uprawnienia do orzekania i opiniowania w sprawach dzieci niesłyszących i słabosłyszących, a rok później, za zgodą organu prowadzącego, Wielkopolski Kurator Oświaty wskazał ją jako właściwą do wydawania orzeczeń i opinii dla dzieci z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera.

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PORADNI I JEJ WPŁYW NA OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE DIAGNOZY I WSPARCIA

W październiku 2020 roku Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu została przeniesiona do nowej siedziby przy ul. Dworcowej 7. Modernizacja obiektu oraz zmiana lokalizacji miały znaczący wpływ na warunki funkcjonowania placówki, co przełożyło się na rozwój lokalnego systemu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. Nowe, przestronniejsze pomieszczenia umożliwiły poprawę organizacji pracy specjalistów oraz zwiększyły dostępność usług dla odbiorców. Rozbudowa infrastruktury, w tym zwiększenie liczby gabinetów i przestrzeni przeznaczonych dla różnych form wsparcia, stworzyła warunki do poszerzenia oferty Poradni o dodatkowe zajęcia, warsztaty i spotkania skierowane zarówno do dzieci, jak i ich opiekunów. Wprowadzone zmiany sprzyjały zwiększeniu efektywności działania instytucji oraz lepszemu dostosowaniu jej oferty do aktualnych potrzeb (Wywiad..., 2025).

W kontekście lokalnym przeniesienie Poradni do nowego obiektu wpłynęło na poprawę dostępności usług psychologiczno-pedagogicznych dla mieszkań-

ców gminy Swarzędz i gminy Kleszczewo. Nowoczesna infrastruktura sprzyjała organizacji szerokiego zakresu programów profilaktycznych i terapeutycznych, mających na celu wspieranie dzieci, młodzieży oraz ich rodzin w rozwiązywaniu trudności wychowawczych i edukacyjnych. W wymiarze ogólnospołecznym rozszerzenie działalności Poradni miało istotny wpływ na rozwój systemu wsparcia w regionie, przyczyniając się do zwiększenia świadomości społecznej na temat znaczenia kompleksowej pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu odgrywa niezwykle istotną rolę w diagnostyce zaburzeń ze spektrum autyzmu, skutecznie odpowiadając na rosnące potrzeby społeczności lokalnej w tym zakresie. W ostatnich latach można zaobserwować wyraźny wzrost liczby zgłoszeń dotyczących podejrzenia spektrum autyzmu, zarówno ze strony rodziców, jak i nauczycieli. Coraz większa świadomość społeczna na temat wczesnych objawów autyzmu, jak również rozwój standardów diagnostycznych i edukacyjnych sprawiają, że potrzeba specjalistycznego wsparcia staje się coraz bardziej palącym wyzwaniem (Kwasiborska-Dudek i Emiluta-Roza, 2023).

Ewa Pisula (2005) wskazuje, że autyzm jest zaburzeniem o skomplikowanej genezie, zależnej od wielu czynników. Diagnostyka powinna opierać się na rzetelności i skrupulatności (Wujcik, 2022). Wśród narzędzi wykorzystywanych w diagnozie zaburzeń ze spektrum autyzmu szczególne miejsce zajmuje narzędzie znane jako ADOS-2, czyli druga edycja protokołu obserwacji diagnostycznej autyzmu. Pozwala specjalistom ocenić funkcjonowanie jednostki w zakresie relacji społecznych, umiejętności komunikacyjnych oraz obecności zachowań nietypowych. Dzięki odpowiednio dobranym modułom umożliwia ono identyfikację symptomów charakterystycznych dla spektrum zaburzeń autystycznych na różnych etapach rozwojowych (Chojnicka i Pisula, 2017). Dzięki zastosowaniu tego narzędzia Poradnia może przeprowadzać dokładną diagnozę, a następnie na jej podstawie wydawać orzeczenia oraz opinie, które stanowią nieocenioną pomoc w organizacji odpowiednich form wsparcia dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Zgodnie z przepisami obowiązującymi od 2017 roku dzieci ze zdiagnozowanym spektrum autyzmu mają możliwość korzystania z pomocy nauczyciela wspomagającego, który wspiera ich codzienne funkcjonowanie w placówce edukacyjnej (Rozporządzenie..., 2017).

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu nie tylko przeprowadza diagnozę zaburzeń ze spektrum autyzmu, ale także oferuje kompleksowe wsparcie dla dzieci i ich rodzin. Dzieci mogą uczestniczyć w terapii, która pomaga w rozwijaniu kompetencji niezbędnych do lepszego funkcjonowania w środowisku rówieśniczym oraz społecznym. Wśród nich wyróżnia się Trening Umiejętności Społecznych, umożliwiający naukę skutecznego radzenia sobie z emocjami (Węglarz i Bentkowska, 2020).

Ponadto rodzice dzieci ze spektrum autyzmu mogą również uczestniczyć w grupie wsparcia, która oferuje przestrzeń do dzielenia się doświadczeniami, zdobywania praktycznych wskazówek oraz nawiązywania więzi z innymi rodzinami będącymi w podobnej sytuacji (Oferta Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu, 2024)

Dynamiczny rozwój Poradni możliwy jest dzięki inwestowaniu w nowoczesne narzędzia diagnostyczne oraz profesjonalne wyposażenie placówki. W ostatnich latach zakupiono szereg innowacyjnych testów i kwestionariuszy, co znacząco podniosło jakość prowadzonych diagnoz. Wśród najważniejszych narzędzi warto wymienić między innymi:

1. **TONI-4** (Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych w Gdańsku);
2. **PTONI** (Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych w Gdańsku);
3. **SENA** (Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Warszawie);
4. **RAVEN 2** (Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Warszawie);
5. **Niewerbalny Test Sortowania Kart Stroopa NSCST** (Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych w Gdańsku);
6. **WISC-V** (Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Warszawie);
7. **IDS-2** (Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Warszawie);
8. **Funkcjonalna Ocena Trudności Szkolnych Uczniów przybyłych z Ukrainy FOTSU** (Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych w Gdańsku);
9. **ABAS-3** (Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Warszawie);
10. **CONNERS 3** (Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Warszawie);
11. **Specjalistyczna bateria diagnozy zdolności poznawczych i umiejętności szkolnych SB6/18** (Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych w Gdańsku).

Dodatkowo, dzięki współpracy z firmą Diagmatic, Poradnia zyskała dostęp do specjalistycznych baterii kwestionariuszy, takich jak Bateria Kwestionariuszy Motywacji i Amotywacji (**B-KMiA**) oraz Bateria Kwestionariuszy Funkcjonowania Społecznego (**B-KFS**), które wspomagają proces diagnostyczny.

Rozwój Poradni wspierany jest także przez częste szkolenia kadry, które pozwalają na bieżąco podnosić kwalifikacje pracowników. Dążenie do wprowadzania

innowacyjnych rozwiązań i narzędzi diagnostycznych połączone z ciągłym kształceniem zespołu przyczynia się do szybkiego rozwoju Poradni. Dzięki temu instytucja staje się coraz bardziej efektywna w realizacji swoich zadań, oferując wsparcie psychologiczno-pedagogiczne na wysokim poziomie (Wywiad..., 2025).

Z dniem 1 stycznia 2024 roku w Poradni utworzono stanowisko wicedyrektora, które objęła pedagog Magdalena Rekuć. Miało to na celu usprawnienie organizacji pracy, koordynowanie działań zespołu oraz zwiększenie skuteczności procesów zarządzania. Powołanie nowego stanowiska – wicedyrektora – stanowi kolejny krok w rozwoju Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu, umożliwiając jej jeszcze lepsze dostosowanie do potrzeb lokalnej społeczności (Wywiad..., 2025).

W grudniu 2024 roku Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu została uhonorowana certyfikatem „Placówki Przyjaznej dzieciom i młodzieży z dyskalkulią”. Wyróżnienie to zostało wręczone przez dr Annę Darię Walerzak, specjalistkę w diagnozowaniu i terapii uczniów z trudnościami w uczeniu się matematyki z Centrum Konferencyjno-Szkoleniowego „Liczydełko” w Gdańsku. Przyznany certyfikat stanowi potwierdzenie wysokiego poziomu merytorycznego kadry Poradni oraz jej zaangażowania w tworzenie środowiska wspierającego rozwój dzieci i młodzieży z trudnościami w zakresie kompetencji matematycznych. Otrzymanie wyróżnienia świadczy również o systematycznym rozwoju oferty diagnostyczno-terapeutycznej placówki oraz jej zdolności do adekwatnego reagowania na współczesne wyzwania edukacyjne (Wywiad..., 2025).

Kolejnym przełomowym etapem w historii placówki jest planowana na 2026 rok przeprowadzka do zmodernizowanego budynku w Kobylnicy. Nowa lokalizacja to nie tylko zmiana adresu, ale przede wszystkim istotna zmiana infrastrukturalna, która może przyczynić się do dalszego rozwoju działań edukacyjnych i społecznych w regionie. Dzięki nowoczesnej infrastrukturze oraz przemyślanemu układowi przestrzennemu Poradnia zyska znacznie większe możliwości organizacyjne i diagnostyczne, co bezpośrednio wpłynie na jakość świadczonych usług. Obiekt został zaprojektowany zgodnie z aktualnymi standardami dostępności, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami (Wywiad..., 2025).

Istotną rolę w procesie przygotowań do zmiany siedziby odgrywa dyrektor placówki, Adriana Jankowska-Semik, odpowiedzialna za koordynację działań organizacyjnych oraz zapewnienie warunków sprzyjających zarówno zespołowi pracowników, jak i osobom korzystającym z usług Poradni. Jej podejście, oparte na skutecznym zarządzaniu i konsekwentnym dostosowywaniu działań do potrzeb środowiska lokalnego, sprzyja budowaniu kultury pracy opartej na zaufaniu i zaangażowaniu. Tego rodzaju zarządzanie przekłada się bezpośrednio na efektywność instytucji oraz jej pozytywny odbiór w społeczności lokalnej.

Nowa lokalizacja przyczyni się do dalszego rozwoju placówki, umożliwiając realizację zadań w warunkach sprzyjających komfortowi pracy i jakości udzielanego wsparcia. Dodatkowego znaczenia nadaje przeprowadzce fakt, iż przypada ona na jubileusz 50-lecia działalności Poradni. To symboliczny moment, który przypomina o ogromnym dorobku placówki i stanowi zapowiedź kolejnych wyzwań i sukcesów, które czekają na Poradnię w nowym etapie jej historii (Wywiad..., 2025).

ZNACZENIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ W SWARZĘDZU DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu, założona w 1975 roku, odgrywa kluczową rolę w systemie wsparcia edukacyjnego, społecznego i rodzinnego na poziomie lokalnym. Z instytucji początkowo pełniącej jedynie funkcję diagnostyczną i terapeutyczną poradnia przekształciła się w ważną placówkę wspierającą dzieci, młodzież oraz ich rodziny w obliczu trudności rozwojowych, emocjonalnych i edukacyjnych. Z biegiem lat, w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby społeczności, Poradnia modyfikowała swoje działania, nieustannie dostosowując ofertę do dynamicznie ewoluujących wyzwań.

Podczas pandemii COVID-19 w 2020 roku Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu mimo licznych ograniczeń działała w pełni, zachowując wszystkie wymagane obostrzenia. Dyrektor Adriana Jankowska-Semik podkreślała, że całkowite zamknięcie Poradni nie było możliwe, ponieważ placówka była świadoma ogromnej roli, jaką odgrywa w systemie wsparcia dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli. Poradnia dostosowała swoją działalność do nowych warunków, wprowadzając regulamin pracy zdalnej, który obowiązywał na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Ustawa..., 2020). Wprowadzono możliwość prowadzenia konsultacji online, co pozwoliło na nieprzerwaną pomoc dzieciom, młodzieży oraz ich rodzinom w tym wyjątkowo trudnym okresie. Działania Poradni odegrały istotną rolę zarówno w wymiarze lokalnym, jak i ogólnospołecznym, ponieważ zapewniała ona wsparcie w obliczu globalnego kryzysu, pomagając rodzinom oraz środowisku edukacyjnemu radzić sobie z niepewnością i stresem (Wywiad..., 2025).

W związku z wojną w Ukrainie, która wybuchła 24 lutego 2022 roku, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu szybko zareagowała na rosnącą potrzebę wsparcia ukraińskich rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji na skutek kryzysu humanitarnego. Poradnia uruchomiła dodatkowe konsultacje psychologiczne i pedagogiczne dla dzieci oraz ich rodzin, które przybyły do

Swarzędza w poszukiwaniu schronienia. W odpowiedzi na wyzwania związane z barierami językowymi placówka wprowadziła niestandardowe wnioski o wydanie orzeczeń lub opinii dotyczących wczesnego wspomagania rozwoju, które zostały przetłumaczone na język ukraiński oraz rosyjski. Tego rodzaju działania miały na celu ułatwienie komunikacji oraz uproszczenie procesu administracyjnego, co pozwoliło na szybszą i sprawniejszą pomoc dzieciom i ich rodzinom. W odpowiedzi na sytuację dzieci z Ukrainy, które przeszły diagnozę, otrzymywały orzeczenia oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju, co stanowiło dla nich i ich opiekunów kluczowy element w integracji edukacyjnej i społecznej w Polsce. Poradnia stała się dla nich nie tylko miejscem diagnostyki, ale również wsparcia w adaptacji do nowego systemu edukacyjnego, pomagając w łatwiejszym przystosowaniu się do polskich szkół i przedszkoli. Z perspektywy edukacyjnej i społecznej działania Poradni miały ogromne znaczenie nie tylko w kontekście bezpośredniego wsparcia ukraińskich dzieci, ale także w szerszym wymiarze, wspierając proces integracji społecznej uchodźców oraz ich włączenie w życie lokalnej społeczności. Praca Poradni w tym zakresie przyczyniła się do zmniejszenia poczucia izolacji i stresu wśród ukraińskich rodzin, a także wspierała polski system edukacyjny, który mierzył się z nowymi wyzwaniami związanymi z przyjęciem dzieci z Ukrainy (Wywiad..., 2025).

Rola, jaką Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu pełniła dla lokalnej społeczności, wykraczała daleko poza tradycyjne wsparcie dzieci i młodzieży. Od momentu jej powstania instytucja ta pełniła kluczową rolę w kształtowaniu i rozwijaniu sieci wsparcia edukacyjnego oraz społecznego, podejmując współpracę z wieloma placówkami edukacyjnymi – od przedszkoli po szkoły podstawowe i średnie. Poradnia angażowała się nie tylko w proces diagnostyczny, ale także w kompleksowe wspieranie kadry pedagogicznej, organizując szereg szkoleń i warsztatów, które miały na celu podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi borykającymi się z różnorodnymi trudnościami: emocjonalnymi, wychowawczymi i edukacyjnymi. Celem tych działań było nie tylko poprawienie efektywności oddziaływań wychowawczych, ale także stworzenie przestrzeni do refleksji dla nauczycieli nad ich metodami pracy, z uwzględnieniem zmieniających się wyzwań edukacyjnych. Tego typu interwencje stanowiły element kluczowy w procesie budowania trwałego, wspólnego systemu wsparcia, który integruje działania pedagogiczne z psychologicznymi i społecznymi aspektami rozwoju dziecka. Współpraca, oparta na korelacji działań różnych instytucji i podejść, stanowiła i nadal stanowi kluczowy element realizacji celów edukacyjnych. Przyczynia się do podnoszenia jakości pracy placówek oświatowych oraz zapewniania dzieciom i młodzieży odpowiedniego wsparcia w ich rozwoju. Na każdy rok szkolny pracownicy tworzą ofertę, w której proponują różnego rodzaju warsztaty, wykłady, prelekcje

czy cykliczne spotkania terapeutyczne (Oferta Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu, 2024).

Oprócz realizowania działań diagnostycznych, terapeutycznych i edukacyjnych Poradnia stanowi istotne centrum wsparcia dla rodziców i opiekunów. Współczesne trudności, z jakimi mierzą się dzieci i młodzież, związane z rosnącą presją społeczną, problemami emocjonalnymi oraz wpływem nowych technologii, wymagają nie tylko odpowiednich metod pracy, lecz także zaangażowania całej społeczności lokalnej. Placówka, organizując różnorodne warsztaty i szkolenia, zapewnia wsparcie nie tylko dzieciom, ale także dorosłym – nauczycielom, pedagogom, psychologom oraz rodzicom (Rozporządzenie..., 2023). Działania te umożliwiają im lepsze zrozumienie potrzeb dzieci i uczniów, a tym samym przyczyniają się do skuteczniejszego podejścia do procesów wychowawczych i edukacyjnych.

PODSUMOWANIE

Analiza 50-letniej działalności Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu wskazuje na istotne aspekty dotyczące jej rozwoju oraz wyzwań, które stoją przed placówką w przyszłości. Historia Poradni obrazuje proces adaptacji instytucji pomocowych do zmieniających się warunków społecznych, politycznych i oświatowych. Na przestrzeni pięciu dekad Poradnia stała się integralnym elementem lokalnego systemu wsparcia dzieci, młodzieży i ich rodzin, jednocześnie rozwijając współpracę z placówkami edukacyjnymi i społecznymi. Poradnia systematycznie dostosowywała metody diagnostyczne oraz rozwijała kompetencje zawodowe swojej kadry.

Obecnie przed Poradnią stoją wyzwania związane z rosnącą liczbą dzieci z trudnościami neurorozwojowymi oraz emocjonalnymi, a także koniecznością reagowania na kryzysy psychiczne młodzieży, które mają swoje źródło w globalnych zjawiskach, takich jak pandemia COVID-19 czy wojna w Ukrainie. Wobec tych wyzwań kluczowe dla przyszłości Poradni jest dalsze doskonalenie działań diagnostycznych, terapeutycznych i profilaktycznych, z jednoczesnym uwzględnieniem innowacyjności i elastyczności oferty, by lepiej odpowiadała na zmieniające się potrzeby społeczności. Równocześnie intensyfikacja współpracy z placówkami oświatowymi stanowi istotny element rozwoju Poradni, umożliwiając wdrożenie kompleksowego podejścia do wsparcia dzieci i ich rodzin (Mucha, 2018).

Znaczenie działalności Poradni odzwierciedla również obchodzony w roku 2025 jubileusz 50-lecia jej istnienia, który celebrowany jest poprzez szereg merytorycznych wydarzeń zaplanowanych i realizowanych w ciągu roku. W ramach obchodów zorganizowano cykl warsztatów oraz prelekcji z udziałem wybitnych

specjalistów. Wśród poruszanych tematów znalazły się m.in.: „Praca z dzieckiem z traumą rozwojową oraz zaburzeniami więzi” autorstwa dr Matyldy Pachowicz, „Psychoonkologia: wspieranie dziecka chorującego przewlekłe” – mgr Ewy Gordziej-Niewczyk, czy też „Klimat szkoły i rola oceniania wewnątrzszkolnego w jego budowaniu” – prof. UAM dr hab. Sylwii Jaskulskiej.

Jubileusz stanowi również punkt wyjścia do refleksji nad dotychczasowym dorobkiem placówki oraz wyznaczenia kierunków dalszego rozwoju, uwzględniającego wyzwania edukacyjne i społeczne. W obliczu dynamicznych przemian cywilizacyjnych Poradnia powinna konsekwentnie rozwijać działania diagnostyczne, terapeutyczne i profilaktyczne, wykazując wrażliwość na potrzeby dzieci, młodzieży i ich rodzin oraz dążąc do utrzymania wysokich standardów wsparcia w zmieniających się warunkach społeczno-kulturowych.

BIBLIOGRAFIA

- Biuletyn okolicznościowy*. (2005). *Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu (1975–2005). 30-lecie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej*. Drukarnia Swarzędzka.
- Błachnio, H. (2005). *Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu 1975–2005* [materiał audiowizualny]. Studio Foto-Video Henryk Błachnio.
- Bohdanowicz, S. (1980). Dorobek poradnictwa wychowawczo-zawodowego w Polsce Ludowej i jego zadania w związku z reformą systemu edukacji narodowej. W: W. Brejnak (red.), *Poradnictwo wychowawczo-zawodowe* (s. 8–17). WSiP.
- Chojnicka, I., Pisula, E. (2017). *Podręcznik ADOS-2, Protokół obserwacji do diagnozowania zaburzeń ze spektrum autyzmu*. Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Warszawie.
- Kwasiborska-Dudek, J., Emiluta-Roży, D. (red.). (2023). *Diagnoza i terapia logopedyczna małego dziecka z zaburzeniem ze spektrum autyzmu (ASD)*. Wydawnictwo Harmonia.
- Miśkiewicz, B. (1974). *Wstęp do badań historycznych*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Mucha, K. (2018). *Przepisy prawa a planowanie, organizacja i prowadzenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży*. Ośrodek Rozwoju Edukacji.
- Oferta Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu i filiiach na rok 2002/2003. (2002). Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu.
- Oferta Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu i filiiach na rok 2024/2025. (2024). Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Swarzędzu. <https://pppswarzedz.pl/oferta-ppp-na-rok-szkolny-2024-2025/>
- Pilch, T., Bauman, T. (2001). *Zasady badań pedagogicznych. Strategie ilościowe i jakościowe*. Wydawnictwo Akademickie „Żak”.
- Pisula, E. (2005). *Małe dziecko z autyzmem*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Rogowska, D. (1999). Rozwój poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego w okresie II Rzeczypospolitej. W: K. Ostrowska (red.), *Psychologia praktyczna w systemie oświaty* (s. 11–17). Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 czerwca 1993 r. w sprawie organizacji i zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz innych publicznych poradni specjalistycznych Dz.U. 1993 nr 67 poz. 322 (1993) (Polska).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych Dz.U. 2023 poz. 2499 (2023) (Polska).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym Dz.U. 2017 poz. 1578 (2017) (Polska).
- Skałbiana, B. (2015). *Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w środowisku lokalnym. Analiza poradniczej praktyki*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej.
- Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych Dz.U. 2020 poz. 374 (2020) (Polska).
- Węglarz, J., Bentkowska, D. (2020). *Trening umiejętności społecznych dzieci i młodzieży: przewodnik dla terapeutów*. Wydawnictwo Harmonia.
- Włodek-Chronowska, J. (1980). *Poradnia wychowawczo-zawodowa w systemie orientacji zawodowej*. WSiP.
- Wujcik, R. (2022). Zastosowanie testów psychologicznych w diagnozie pacjentów z zaburzeniem ze spektrum autyzmu. W: T. Pietras, D. Podgórska-Jachnik, K. Sipowicz, A. Witusik (red.), *Spektrum autyzmu. Od diagnozy i terapii do integracji i inkluzji* (s. 101–122). Wydawnictwo Continuo.
- Wywiad z główną księgową Anną Ładniak-Błachnio, przeprowadzony 29 kwietnia 2025 w siedzibie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Swarzędzu. (2025).
- Zakościelna, E. (1980). Doskonalenie systemu poradnictwa. W: W. Brejnak (red.), *Poradnictwo wychowawczo-zawodowe* (s. 31–35). WSiP.
- Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 1 sierpnia 1964 r. (Nr OWGI-1369/64) w sprawie organizacji poradni wychowawczo-zawodowych, Dz.Urz. Ministerstwa Oświaty nr 10 poz. 108 (1964) (Polska).

Author: Klaudia Jóźwiak

Title: 50 years of care, diagnosis, support – the development of the Psychological-Pedagogical Counselling Centre in Swarzędz as a response to changing educational and social needs (1975–2025)

Keywords: psychological and pedagogical counselling centre; assistance; counsel; support; diagnosis; advisory services; development; jubilee

Discipline: Pedagogy

Language: Polish

Document type: Article

Summary

The article is a pedagogical monograph dedicated to the analysis of the fifty-year development of the Counselling Centre in Swarzędz (1975–2025) in the context of social and educational transformations. The aim of the article is to present the origins and dynamics of the Centre's development, as well as to analyse its adjustments to the changing needs of children, youth, families, and the educational and social environment. The article discusses the beginnings of psychological-pedagogical counselling in Poland and the early years of the Counselling Centre's activity in Swarzędz. It presents the development of the Centre's organisational structure and changes in the diagnostic and

therapeutic functions it performs. Particular attention is paid to the impact of infrastructure development on the effectiveness of the support provided and the role of the Counselling Centre as a key element of the psychological-pedagogical support system.

The article is based on an analysis of the Counselling Centre's source documentation, legal acts, regulations, and directives, as well as relevant academic literature. The analysis shows how the institution responded to the changing and diverse needs of both the Centre's clients and the local community.

